

TARTALOM

Bevezetés.....	7
1. EGYMÁST VÁLTÓ GENERÁCIÓK.....	19
Szabolcs Éva.....	21
A gyermekkor eltűnése	
Szirkib Gabriella	28
Egymást váltó generációk	
Hanczár Gergely	38
A degenerált papír-ceruza-nemzedék	
Gyarmathy Éva	45
Egy átmeneti korszak nyűgei és áldásai	
Z. Karvalics László.....	62
„Digitális beavatottak” egy hiperkonnectív világban	
2. DIGITÁLIS GENERÁCIÓ.....	79
Ságvári Bence	81
A net-generáció törésvonalai	
Ujhelyi Adrienn.....	101
Digitális nemzedék – szociálpszichológiai szempontból	
Tari Annamária	115
A Z generáció az iskolapadban	
Héder Klára.....	133
Az „internet-generáció” után	
Fenyő D. György.....	139
Hogyan olvasnak a fiatalok?	

<u>3. DIGITÁLIS PEDAGÓGUS.....</u>	<u>173</u>
Bedő Ferenc.....	175
A digitális nemzedék megjelenése a pedagógiai köztudatban	
Komenczi Bertalan	193
A digitális pedagógus – elméleti megközelítések, fogalommeghatározások	
Ollé János.....	203
A digitális állampolgárság értelmezése és fejlesztési lehetőségei	
Knausz Imre.....	236
Mégis, kinek a szövege?	
Földes Petra	246
Képnelven könnyebb	
<u>4. A DIGITÁLIS VILÁG KIHÍVÁSAI.....</u>	<u>255</u>
Fűzfa Balázs és munkatársai	257
Mit tegyünk a jövő digitális iskolatáskájába?	
Knausz Imre	288
A pedagógus esete a Facebookkal	
Tobisch Márta	296
Infokommunikációs eszközök a pedagógus és a szülő kapcsolatában	
Szatmáry Nóra.....	306
Mobiltelefon és iskola	
Domonkos Katalin	328
Elektronikus zaklatás	
<u>A KÖTET SZERZŐI .....</u>	<u>345</u>

BEVEZETÉS

A kötet címének (digitalis_de_generacio) ötlete Gyarmathy Éva cikkéből származik, amely így hangzik: *Digitális generáció vagy degeneráció*. Így összevonva ez a jelzős szerkezet egyszerre fejezi ki a jelenlegi, digitális jelzővel illetett nemzedék létét, a róla alkotott vélemények ellentmondásosságát. Természetesen tudjuk, hogy nem a generáció digitális, hanem maga a kor, hogy a technikai forradalom következtében alapjaiban alakult át az a szocializációs környezet, amelyben a fiatalok nevelődnek, illetve amelyben az idősebbek élnek, dolgoznak.

A folyamatosan zajló dinamikus, olykor követhetetlen változások készítették bennünket arra, hogy a pedagógusok számára szakmai tanácskozásokat¹ szervezzünk, ahol a témával foglalkozó kutatások eredményeit felhasználva felvetjük a korszakváltás okozta problémákat, számba vesszük és szakmai diskurzus tárgyává tesszük e problémák kezelésének lehetőségeit, és minél

---

¹ Az első Digitális nemzedék konferenciára 2012 februárjában, a másodikra 2013 márciusában került sor. Az első Digitális pedagógus konferenciát 2012 májusában tartottuk, a másodikra a kötet nyomdába adásának idején készülünk. A konferenciák szervezői: ELTE PPK Iskolapedagógiai Központ Információs Társadalom Oktató- és Kutatócsoport, Osztályfőnökök Országos Szakmai Egyesülete. A két digitális nemzedék konferencia társszervezője a Magyar tanárok Egyesülete, a másodikba bekapcsolódott az Educatio Társadalmi Szolgáltató Nonprofit Kft. A Digitális pedagógus konferencia 2013 társszervezője a Tempus Közalapítvány. A konferenciákról tájékozódni lehet a digitalisnemzedek.hu és a digitalispedagogus.hu portálokon.

szélesebb körrel megismertetjük a már hazánkban is létező jó gyakorlatokat, ígéretes projekteket.

Ez a kötet részben az eddigi digitális konferenciákon elhangzott előadások anyagát tartalmazza, részben a másutt megjelent de a témához szorosan kapcsolódó írásokat közöl. A szerzők között van tudományos kutató, egyetemi oktató, közoktatási szakértő, gyakorló pedagógus és egyetemi hallgató is. A téma megközelítése különböző diszciplínák nézőpontjából történik: a pedagógia, az irodalomtudomány, az informatika, a pszichológia, a szociálpszichológia, a szociológia oldaláról, s ez adhat némi garanciát arra, hogy sikerül viszonylag árnyalt képet mutatni erről a valamennyiünket érintő és foglalkoztató, rendkívül aktuális problematikáról.

A 2012-ben az első Digitális nemzedék konferenciával elindult közös gondolkodás még csak a kezdetén tart, a problémák nagy része körvonalazódott, miközben újabb és újabb megvitatásra érdemes témák bukkannak felszínre, s teszik szükségessé a diskurzus folytatását online és offline formában is.

A digitális világ, illetve annak az iskolára, a pedagógia elméletére és gyakorlatára kifejtett hatása még hosszú ideig napirenden marad. E kötet készítői nem vállalkoznak, és nem is vállalkozhatnak arra, hogy lezárt gondolati íveket adjanak közre. Az összegyűjtött tanulmányok mindegyike első sorban kérdez, válaszadásal próbálkozik, de e válaszok elfogadása és cáfolata, illetve kiegészítésük, valamint újabb kérdések megfogalmazása további feladatokat ró a szakmai közvéleményre, nem csupán a tudományos kutatókra, hanem a közoktatás és a felsőoktatás mindennapjaiban működő szakembereke is.

A kötet tartalmát négy nagy fejezetbe rendeztük. Az első rész az egymást egyre gyorsabban váltó nemzedékekkel, ezek egymással és az digitális valósággal való kapcsolatával foglalkozik. A második részben a digitális (y?, z?) generáció sajátosságairól olvashatunk. A digitális világban működő pedagógusok változó feladatairól szól a harmadik fejezet, a negyedik pedig azokat a sajátos kihívásokat veszi számba, amelyekre napjainkban valamilyen módon reflektálni kell.

A könyv gondolatmenetét szeretném szemléltetni az egyes fejezetekből idézett részletekkel azzal a szándékkal, hogy sikerül felkelteni az érdeklődést a téma iránt, és kedvet csinálni a szakmai diskurzusba való bekapcsolódáshoz. (A részletek sorrendje megfelel az írások kötetbeli sorrendjének.)

1.

„A digitális generációk színre lépését sokan nem a szokványos nemzedéki váltással magyarázzák. Úgy tartják, az info-kommunikációs technológia, a hálózat alapú kommunikáció, a mobilkommunikáció olyan minőségi változások lehetőségét hordozza, amelyek példa nélküliek az emberiség történetében, és épp ezért a történelem tanulmányozásából fakadó analógiák már nem használhatók. A generációk közötti konfliktus és együttműködés eddigi megnyilvánulási formái helyett gyökeresen fog megváltozni az emberiség története, emberi csoportok kapcsolatrendszere és napjaink információtechnológiai lehetőségei még csak a kezdetét jelentik ennek a posztmodern tömegtársadalmakban – vélelmezi sok kutató.” (Szabolcs, 21. o.)

„Elkészült az ún. Európai Digitális Menetrend, ami az Európa 2020 Stratégia részeként jelent meg. Ebben a menetrendben a digitális készségek, a digitális társadalomban, való jártassághoz szükséges készségek és tudások fejlesztése áll a középpontban. Az e-skills (e-készségek, e-szakértelem) körvonalazása kapcsán a *„hogyan tanuljak tanulni?”* és *„az életbosszúig tartó tanulásra való felkészülés képesség?”* kerültek fókuszba.” (Szigyrik, 29. o.)

„Sajnos nem csak szöveges üzenetek küldésére alkalmas a papír. Előfordul, hogy képeket, karikatúrákat juttatnak el a diákok egymáshoz. Ami akár a tanárt is goromba módon ábrázolja. Ezekkel a képekkel aztán nagyon sok baj tud lenni. Van, hogy a fiúvéce falára kipoasztolják, kommentelik, lájkolják.” (Hanczár 39. o.)

„A tanító, fejlesztő szerep megváltozik. Afféle sűrű eminenciásként, háttérből irányító, tanulásszervezővé lesz, messze nagyobb hatékonysággal, mint valaha is lehetett. Ha azonban az oktatás továbbra is ragaszkodik a korábbi patriarchális rendszeréhez és szemléletéhez, a következő generációk lerázzák magukról, és így irányítatlanul fejlődnek, ami senkinek nem jelent sok jót. Az ellenállás már megindult, de egyelőre a diákok kapják a diagnózist, nem az oktatási rendszer.” (Gyarmathy, 47. o.)

„Ebben a pillanatban egyértelművé válik, miért ülünk fordítva a digitális kultúra lován. Egy olyan, cselekvés-és beavatkozás-központú társadalom-és gyermekképnek kellene megelőznie a technológia- és szolgáltatástervezést, amelynek „logosza”, vagyis határozott, normatív, belső késztetettségből származó elképzelése van arról, miért és milyen irányba kívánja formálni a meghatározó viszonyokat. Ehhez már könnyűszerrel hozzáigazíthatóvá válnak a digitális kultúra